

NÁKUP DODÁVEK NA KOMODITNÍ BURZE (§ 64 písm. c)

Komoditní burza

Komoditní burza je právnickou osobou, zřízenou k organizování burzovních obchodů se zbožím (komoditami), které jsou předmětem obchodování na komoditní burze. Podmínky pro vznik a vlastní fungování stanovuje samostatný zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách ⁽¹⁾.

Komoditní burza musí mít ke svému provozování podle oblastí působnosti státní povolení Ministerstva průmyslu a obchodu nebo Ministerstva zemědělství a tyto orgány státní správy také nad komoditní burzou vykonávají prostřednictvím burzovních komisařů státní dozor.

Případný zisk z činnosti komoditní burzy nelze mezi její zakladatele ani členy rozdělit (pokud burza není akciovou společností) a může být využit pouze k zajištění jejího dalšího rozvoje (§ 1, odst. 3) ⁽¹⁾.

Statutárním a řídicím orgánem burzy je burzovní komora. Vedle členů burzovní komory jmenovaných příslušným orgánem státní správy (Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství) může být členem burzovní komory jen člen burzy, resp. v případě právnické osoby členem burzovní komory může být jen osoba, která je členem statutárního orgánu člena burzy. Jednou ze základních působností burzovní komory je usnášení se na burzovních pravidlech (standardizované postupy, procesy a dokumenty), výši burzovních poplatků platných pro členy burzy a účastníky obchodování, jmenování dohodců a přidělování komodit, s nimiž budou zprostředkovávat obchodování.

Zadavatelé nakupují dodávky na komoditní burze prostřednictvím dohodců, kteří burzovní obchody pro své klienty na základě smlouvy a za odměnu (dohodné) zprostředkovávají (§ 23, § 30, § 31 odst. 1) a 2) a § 32) ⁽¹⁾.

Komoditní burza musí mít ke svému provozu dostatečné finanční, materiální, personální a organizační předpoklady (§ 5, odst. 2), písm. c) ⁽¹⁾ a burzovní obchody je povinna organizovat v rozsahu uděleného státního povolení řádně a průběžně (§ 8a, odst. 1), písm. a) ⁽¹⁾ což je předmětem výkonu státního dozoru dle § 34 ⁽¹⁾.

Komoditní burzu nelze zaměňovat za zprostředkovatele burzovních obchodů (dohodce) ani za zástupce zadavatele ve smyslu § 43 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek („dále „Zákon“) nebo za dodavatele ve smyslu § 5 Zákona.

Nákup dodávek na komoditní burze jako jednacím řízením bez uveřejnění

Zadavatel podle § 64, písm. c) může použít jednacím řízením bez uveřejnění v případě, že jde o dodávky kupované na komoditních burzách (ve smyslu zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách) ⁽¹⁾. Nákup dodávek na komoditní burze tak představuje pro zadavatele specifickou formu zadání veřejné zakázky, která je v Zákoně zařazena pod jednacím řízením bez uveřejnění.

Rozhodne-li se tedy zadavatel pro nákup dodávek (komodity) na komoditní burze, realizuje tím veřejnou zakázku v souladu se Zákonem, protože zvolil jednacím řízením bez uveřejnění, jako jeden z přípustných druhů zadávacího řízení dle Zákona. Zadavatel využívá při nákupu na komoditní burze nejenom zákonných postupů podle zákona 134/2016 Sb., ale využívá i specifické postupy, které nejsou pro jednacím řízením bez uveřejnění Zákonem přímo a detailně stanoveny (na rozdíl od jiných druhů zadávacího řízení), ale jsou naopak upraveny jiným zákonným předpisem. Tím je právě zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách ⁽¹⁾ a další, na něj navazující předpisy (zejména statut komoditní burzy a burzovní pravidla). Komoditní burza je povinna kontrolovat, zda jsou členy burzy, dohodci a účastníky obchodování (tedy odběrateli i dodavateli) plněny povinnosti stanovené zákonem č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách ⁽¹⁾, statutem a burzovními pravidly (§ 8a, odst. 1, písm. c) ⁽¹⁾.

Přípustnost využití komoditní burzy vyplývá ze samotné skutečnosti, že je-li zadavatelem nákup dodávek realizován na plně funkční komoditní burze, jde již ze samého principu o proces transparentní, který zajišťuje skutečně tržní cenu dodávek pro všechny účastníky obchodování (trh je osloven v celé jeho šíři se zajištěním dostatečného počtu nabídek). Pro zadavatele zároveň nákup dodávek na komoditní burze naplňuje principy hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti. Důležité je také, aby zadavatel využíval základní výhodu, kterou mu nákup na komoditní burze nabízí a nákup dodávek operativně uskutečňoval podle toho, jak se ceny dodávek v čase na komoditní burze vyvíjejí.

Průběh jednacího řízení bez uveřejnění při nákupu na komoditní burze

1. Zadavatel se může rozhodnout, že veřejnou zakázku na nákup dodávek realizuje formou nákupu na konkrétní komoditní burze. Základním předpokladem je, aby komoditní burza měla příslušné státní povolení a s dodávkami příslušných komodit organizovala obchodování. Je vhodné, aby zadavatel pro takové rozhodnutí využil dostupné informace (např. internetové stránky orgánů státní správy vykonávajících dozor nad komoditními burzami, internetové stránky příslušné komoditní burzy, zkušenosti srovnatelných zadavatelů) a posoudil funkčnost obchodování na konkrétní komoditní burze (dosahované ceny dodávek, četnost obchodování, objemy obchodovaných komodit, úroveň konkurenčního prostředí, požadavky na obchodující, nákladovost, elektronické obchodování, atd.). Pokud by se zadavatel zaměřil pouze na nákladovost nákupu dodávek na komoditní burze (burzovní poplatky a dohodné), nemusel by být jeho postup, vzhledem k objemu zadavatelem vynakládaných prostředků na samotné nakupované dodávky, hospodárný, efektivní a účelný.
2. Pro uskutečnění nákupu na komoditní burze musí zadavatel splnit povinnosti, vyplývající ze zákona 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek. Těmi jsou:
 - prokázání kvalifikace dodavatele (v případě nadlimitních zakázek minimálně v rozsahu základní způsobilosti podle § 74, profesní způsobilosti podle § 77 odst. 1),
 - kontrola, zda v případě dodavatelů, kteří mají právní formu akciové společnosti, zda mají vydány výlučně zaknihované akcie podle § 48 odst. 7 a 9,
 - zjišťování skutečných majitelů podle § 104 odst. 2 podle zákona 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ve znění pozdějších předpisů. Metodické stanovisko k problému, jak postupovat je uveřejněno na portálu k veřejným zakázkám http://www.portal-vz.cz/getmedia/aac7f163-f378-477a-827b-595566b5f4f6/161220_skutecny-majitel_po-novele-1_1_2017_k-uverejneni.pdf.

Kvalifikační požadavky na dodavatele jsou stanoveny burzou (z hlediska Zákona v rozsahu základní způsobilosti a povinné profesní způsobilosti) a každý dodavatel je musí splnit, aby mu byla burzou udělena vstupenka na burzovní shromáždění. Vzhledem k tomu, že dodavatel jejich splnění prokazuje burze a ta pro své účely archivuje doklady, kterými dodavatel splnění požadavků prokazuje, je vhodné, aby se zadavatel při rozhodování o nákupu na komoditní burze zajímal i o to, jaké jsou podmínky kladené komoditní burzou na dodavatele a zda korespondují minimálně s požadavky na kvalifikaci dodavatele podle § 74 (základní způsobilost) a § 77 odst. 1 (část profesní způsobilosti) nebo s jinými požadavky na dodavatele podle § 48, odst. 7 a 9 a také podle § 104 (zaknihované akcie, seznam skutečných majitelů), a zda způsob, kterým dodavatel burze tyto požadavky prokazuje, koresponduje se způsobem dle § 75 (výčet dokladů), § 86 odst. 5 (stáří dokladů) a § 226 (přípustnost výpisu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů), zda dodavatelé prokazují burze svoji základní způsobilost a část profesní způsobilosti čtvrtletní aktualizací informací a údajů (popř. s možností aktualizace i

prostřednictvím Seznamu kvalifikovaných dodavatelů podle § 226 Zákona) a zda mají dodavatelé povinnost oznámit burze případné změny ve své kvalifikaci.

3. Zadavatel uzavře s dohodcem komoditní burzy, který bude nákup na komoditní burze pro zadavatele zprostředkovávat (§ 23)⁽¹⁾ smlouvu, ve které si sjedná výši jeho odměny - dohodného (§ 23 a § 31 odst. 1)⁽¹⁾ a další podmínky zprostředkování (jedná se o analogický postup jako při uzavírání smlouvy o obstarávání koupě nebo prodeje cenných papírů s obchodníkem s cennými papíry při obchodování na burze cenných papírů). Aby zadavatel mohl nákup dodávek operativně uskutečňovat podle vývoje cen na burze, je vhodné uzavřít smlouvu s dohodcem na delší časové období, protože pak nedochází k časovým prodlevám spojeným s uzavíráním smlouvy s dohodcem. Na výběr smluvního dohodce se jednacím řízením bez uveřejnění (§ 64, písm. c) nevztahuje, jde o zvláštní veřejnou zakázku na služby, jejíž předpokládanou hodnotu tvoří výše odměny, kterou dohodce od zadavatele obdrží.⁽²⁾ Součástí smlouvy bude i pověření (pověření lze provést případně samostatným dokumentem) dohodce podle § 43 odst. 1, ve kterém se zadavatel nechá zastoupit pro úkony související s plněním povinností uvedených výše v bodě 2.
4. Burza vydá zadavateli, po splnění burzou stanovených podmínek, prostřednictvím dohodce vstupenku na burzovní shromáždění (§ 12, odst. 2, písm. e) a § 20, odst. 2)⁽¹⁾.
5. Zadavatel na základě své poptávky udělí dohodci pokyn k nákupu dodávek na komoditní burze. Poptávka obsahuje podmínky zadavatele pro uzavření obchodu, které musí být v souladu s předpisy komoditní burzy.
6. Smluvní dohodce zpracuje pokyn udělený zadavatelem do podoby vyžadované burzou (analogicky se zadávacími podmínkami, resp. zadávací dokumentací dle Zákona) a vloží jej do elektronického systému burzy. Ve smyslu jednacím řízením bez uveřejnění (§ 67, odst. 1) je tím zahájeno jednání s dodavateli, kteří mají možnost se s vloženou poptávkou (zadávacími podmínkami) zadavatele seznámit. Zadavatel poptávku (zadávací podmínky) nemusí zveřejňovat na svém profilu podle § 96 zákona 134/2016 Sb.
7. Vlastní nákup na komoditní burze probíhá v den burzovního shromáždění (§ 20, odst. 1)⁽¹⁾ podle předpisů komoditní burzy. Burzovní předpisy upravují a hlavně standardizují všechny postupy a procesy při uzavírání burzovních obchodů, včetně časových lhůt (§ 36, odst. 5) a způsobu obchodování (ve smyslu Zákona se jedná o průběh jednání s dodavateli dle § 39). Zpravidla se jedná o elektronické obchodování, kdy dodavatelé předkládají aukčním způsobem své anonymní cenové nabídky, které průběžně vylepšují. Burzovní obchod je pro zadavatele uzavřen v okamžiku střetu jeho poptávky s nejnižší cenovou nabídkou některého z dodavatelů v souladu s předpisy pro obchodování na komoditní burze. Od tohoto okamžiku je burzovní obchod (včetně jeho podmínek) pro zadavatele i dodavatele platný, účinný a závazný. Z pohledu Zákona je tímto zadavatelem veřejná zakázka dodavateli zadána. Cena z uzavřeného burzovního obchodu je burzou zaznamenána a zároveň vstupuje do kurzu komodit (kurzovní list), který burza zveřejňuje na svých internetových stránkách (§ 27, odst. 7)⁽¹⁾. Jiné informace, např. informace o konkrétních uzavřených či neuzavřených obchodech nebo informace o konkrétních účastnících obchodování burza nezveřejňuje (znovu analogicky obchodování na burze cenných papírů při obchodování s cennými papíry).
8. Po uzavření burzovního obchodu obdrží zadavatel i dodavatel od svého smluvního dohodce závěrkový list (§ 30, odst. 1, písm. c),⁽¹⁾ tedy smlouvu se sjednanými závaznými podmínkami dodávek. Závaznost a neměnnost podmínek dodávky sjednané na burze vyplývá ze samé podstaty fungování komoditní burzy a závaznosti vydávaného kurzovního listu. Tím je pro zadavatele proces nákupu dodávky na komoditní burze ukončen. Veřejná zakázka je na základě § 64, písm. c) Zákona zadavatelem zadána a její plnění probíhá podle podmínek dodávky uvedených v závěrkovém listu.

Povinnosti zadavatele v souvislosti s uzavřením burzovního obchodu

Nákup dodávek na komoditní burze má své specifické principy. Jedná se zejména o zmíněný vznik závazného, platného a účinného smluvního vztahu mezi odběratelem a dodavatelem okamžikem uzavření burzovního obchodu (bez ohledu na plynutí blokační lhůty dle Zákona) nebo povinnost mlčenlivosti burzy a dohodců o skutečnostech, které mají význam pro vývoj kurzů komodit (např. o konkrétních účastnících obchodování, o obsahu poptávek či nabídek, o jednotlivých burzovních obchodech, apod.).

Zákon obecně stanovuje, které povinnosti, resp. úkony musí v souvislosti se zadáním veřejné zakázky zadavatel uskutečnit. Mezi ně patří např. elektronická komunikace mezi zadavatelem a dodavatelem (§ 211, odst. 3), rozhodnutí o výběru dodavatele a odeslání oznámení o výběru dodavatele všem účastníkům zadávacího řízení (§ 50), vyžádání předložení dokladů a informací (§ 86 a § 104) ze strany dodavatele před uzavřením smlouvy (§ 122), označení účastníků zadávacího řízení v písemné zprávě zadavatele (§ 217, odst. 2, písm. c), atd.

Specifika nákupu dodávek na komoditní burze spolu s návazností na přímou podřízenost průběhu uzavírání burzovních obchodů zákonu č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách⁽¹⁾ způsobují, že zadavatel takové úkony aplikuje v odpovídající míře a rozsahu. V praxi to např. znamená, že s ohledem na charakter průběhu nákupu komodit (aukční způsob nákupu v elektronické podobě) probíhá komunikace v elektronické podobě (podle § 211 odst. 3). Při nákupu dodávek na komoditní burze je rozhodnuto o dodavateli okamžikem uzavření burzovního obchodu (na základě předem daných pravidel podle zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách), zadavatel tedy neodesílá oznámení o výběru dodavatele všem účastníkům výběrového řízení. V písemné zprávě uvede jako údaj podle § 217 odst. 2 písm. c) počet dodavatelů pořizované komodity registrovaných na komoditní burze. Blokační lhůta pro zákaz uzavření smlouvy s dodavatelem ani hodnocení nabídek prováděné hodnotící komisí u zakázek s hodnotou vyšší než 300 mil. Kč (§ 42) se neaplikuje, protože smluvní vztah vznikl již okamžikem uzavření burzovního obchodu. Pokud se burzovní obchody na komoditní burze uzavírají v elektronickém obchodním systému burzy, je tím zároveň naplněna povinnost elektronické písemné komunikace mezi zadavatelem a dodavatelem. Zadavatel nemusí před uzavřením smlouvy s dodavatelem, tedy před uzavřením burzovního obchodu, ani po jeho uzavření, vyžadovat po dodavateli předložení originálů nebo ověřených dokladů o splnění kvalifikace podle § 86 ani předložení dokladů a informací podle § 104, protože ty má již k dispozici na základě smluvního zastoupení dohodce, který ověření dokladů a informací na komoditní burze provede (tyto úkony zadavatel při nákupu na komoditní burze přenesl na svého smluvního dohodce). Zadavatel by si v této souvislosti měl prostřednictvím svého smluvního dohodce vyžádat od burzy pro své potřeby seznam skutečných majitelů dodavatele, podmínky pro udělení vstupenky na burzovní shromáždění pro dodavatele, včetně potvrzení o tom, že dodavatelé základní a profesní způsobilost a další požadavky (zaknihované akcie a identifikace skutečných majitelů), jakožto i další podmínky pro vydání vstupenky, splňují a burze prokázali. Pokud by zadavatel na základě identifikace skutečných majitelů vybraného dodavatele zjistil, že tento byl ve střetu zájmů dle § 124, odst. 3 Zákona, bude postupovat podle § 223, odst. 2, písm.a).

Veškeré údaje o průběhu burzovního obchodu a jeho účastnících (odběratelé, dodavatelé) eviduje komoditní burza ve svém obchodním systému v souladu se zákonem č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách⁽¹⁾, uchovává je a archivuje, a je povinna je předkládat příslušnému orgánu státní správy v rámci výkonu jeho dozoru a kontroly nad činností burzy.

Povinnosti zadavatele uveřejňovat informace dle Zákona

Zadavateli zůstávají povinnosti dané Zákonem, které musí splnit po zadání zakázky a nelze je splnit prostřednictvím komoditní burzy. Zadavatel musí samostatně zajistit:

1. Uveřejnění oznámení o výsledku zadávacího řízení ve Věstníku veřejných zakázek, resp. Úředním věstníku Evropské unie (§ 126)
2. Zpracování písemné zprávy zadavatele a její uveřejnění na profilu zadavatele (§ 217)
3. Uveřejnění smlouvy na dodávky (závěrkového listu) a skutečně uhrazené ceny (§ 219)

Povinnosti uveřejňovat informace v Registru smluv

Další uveřejňovací povinnosti pro zadavatele zavedl zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a registru smluv (dále „zákon o registru smluv“). Dle § 3, odst. 2, písm. g) zákona o registru smluv se však na smlouvu uzavřenou na komoditní burze (závěrkový list) povinnost uveřejňování prostřednictvím registru smluv nevztahuje. Důvodem této výjimky z uveřejňování je zvláštní způsob přechodu vlastnického práva ke komoditě nakoupené na komoditní burze, ke kterému dochází okamžikem střetu poptávky s nejnižší nabídkou, čímž je burzovní obchod pro účastníky obchodování platný, účinný a závazný.

Pro smlouvu zadavatele s dohodcem však tato výjimka z uveřejňování neplatí. Pokud je výše odměny, kterou dohodce od zadavatele obdrží, vyšší než 50.000 Kč bez daně z přidané hodnoty, pak má zadavatel povinnost smlouvu s dohodcem v registru smluv zveřejnit.

(1) *Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách v platném znění*

(2) *Herman P., Fidler V. a kol. Komentář k zákonu o zadávání veřejných zakázek, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 639 s. ISBN 978-80-7380-660-6.*